

РОЗДІЛ 5 ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК (811.521+811.161.2):304.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.34>

ЯК СПІВВІДНОСЯТЬСЯ МІЖ СОБОЮ ЛІТЕРАТУРНА МОВА І МОВА МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ?

HOW ARE THE LITERARY LANGUAGE AND THE LANGUAGE OF MASS CULTURE RELATED?

Комарницька Т.К.,

orcid.org/0000-0001-7196-0066

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті на матеріалі української та японської мови різних жанрів сучасної масової культури доведено відмінність мови масової культури від літературної мови на фонетичному, лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях. На фонетичному рівні японській мові масової культури притаманна редукція, асиміляція та емфатична артикуляція, що характерні для просторіччя; а українській – спотворена вимова слів за зразком російської мови, зокрема, ненормативне наголосування і редукція. На лексичному рівні в обох мовах у жанрах масової культури наявна велика кількість іншомовних слів, що мають повноцінні відповідники серед питомої лексики, а тому являють собою невмотивовані запозичення. В українському масово-культурному мовному матеріалі це росіянізми, у японському – англіцизми. На морфологічному рівні констатовано наявність явища морфологічної гібридизації, за якої слова творяться неприродним для мови чином із питомих та іншомовних морфем. В українському масово-культурному матеріалі морфологічна гібридизація здебільшого є ознакою суржику, оскільки іншомовні морфеми є російськими; в японськомовному матеріалі гібриди утворені з залученням англійськомовного елемента. У царині синтаксису масово-культурні мовні зразки також мають відхилення від літературної мови, які знаходять свій вияв у засиллі неповних та окличних речень. Неповні речення особливо нехарактерні для японської мови з жорсткою синтаксичною будовою і не відповідають її літературній нормі. Наведені відхилення від літературної норми на різних мовних рівнях подеколи наближають мову масової культури до просторіччя, яке не належить до літературної мови. Якщо взяти за основу філософську концепцію опозиції високої та масової культури, то можна провести паралель і у філологічній площині, протиставивши літературну мову як «високу» і мову масової культури як «низьку».

Ключові слова: японська мова, українська мова, фонетичні зрушення, невмотивовані запозичення, морфологічна гібридизація, неповні речення, масова культура.

In the paper, the difference between the language of mass culture and the literary language at the phonetic, lexical, morphological and syntactic levels is proven based on the material of various genres of contemporary mass culture in Ukrainian and Japanese. At the phonetic level, the Japanese language of mass culture is characterized by reduction, assimilation, and emphatic articulation, which are typical for colloquial speech; and Ukrainian one is characterized by a non-normative accentuation and reduction, as well as the other kinds of contaminated pronunciation of words based on the model of the Russian language. At the lexical level both languages in the genres of mass culture are characterized by a large number of foreign words that have full equivalents in the native vocabulary, and therefore belong to unmotivated loanwords. In the Ukrainian mass culture language material, these are Russian loanwords, whereas in Japanese these are represented by English borrowings. At the morphological level, the phenomenon of morphological hybridization, in which words are created unnaturally for the language from both native and foreign morphemes, is observed. In Ukrainian mass culture material, morphological hybridization is mostly a sign of surzhyk, since foreign morphemes are Russian; in the Japanese-language material, hybrids are formed with the involvement of an English-language element. In the field of syntax, mass culture language patterns are also characterized by deviations from literary language that are manifested in the use of incomplete and exclamatory sentences. Incomplete sentences are particularly not typical for the Japanese language with a stable syntactic structure and do not correspond to its literary norm. The observed deviations from the literary norm at different language levels sometimes bring the language of mass culture closer to colloquial speech, which is not a part of the literary language. If we consider the philosophical concept of the opposition of high and mass culture as a base, then it is possible to draw a parallel in philology, seeing an opposition of the literary language as the "high" one and the language of mass culture as the "low" one.

Key words: Japanese language, Ukrainian language, phonetic shifts, unmotivated borrowings, morphological hybridization, incomplete sentences, mass culture.

Постановка проблеми. Масова культура як породження постмодернізму й постіндустріального суспільства привертає увагу багатьох філософів, соціологів, культурологів, адже цей феномен воістину всюдисущий та наднаціональний і продовжує розвиватися такими швидкими темпами, що не всі його аспекти встигають стати предметом наукового аналізу. При цьому дослідники нерідко оцінюють масову культуру як негативне явище, що протистоїть елітарній, високій культурі. Зокрема, як зазначає Т. Гундорова, філософи франкфуртської школи (Т. Адорно, Г. Маркузе, В. Бенямін) і теоретики високого європейського модернізму (Х. Ортега-і-Гассет, Т.С. Еліот, Ф.Р. Лівіс і К.Д. Лівіс) різко протиставляють високу культуру масовій, стверджуючи, що остання підриває шляхетні моральні смаки й естетичні цінності [1, с. 55]. Оцінку масової культури як «невисокої» (上品ではない) знаходимо й у японських учених [11, с. 39]. Навіть сам автор термінів «масова культура» і «маскульт» Д. Макдональд висловлював зневагу до «посереднього явища» цієї культури [2, с. 55]. Дослідник, зокрема, писав: «масова культура чи, радше, маскульт зовсім культурою не є. Маскульт – це пародія на Високу Культуру» [10, с. 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звісно, не всі дослідники поділяють такі негативні оціночні судження. Так, представники постмодернізму навпаки вважають масову культуру рушієм цивілізаційного розвитку [3, с. 282]. Втім, хоч би як філософи оцінювали сутність масової культури, неможливо не погодитися, що вона завдяки своїй численній продукції (телебачення, кіно, музика, книги, інтернет-контент) і спрощені схеми трансляції сенсів та цінностей здатна чинити впливи на масову свідомість і ціннісні орієнтири соціуму [6, с. 76], тож не варто недооцінювати значення масової культури, адже вона вже давно вийшла за рамки, так би мовити, «продукту для дозвілля», і впливає на людей у найрізноманітніших сферах, вирішуючи іноді навіть політичну долю цілої країни. Чи протистоїть масова культура високій? Очевидно, що так. Про це чітко пишуть філософи франкфуртської школи. Заперечення цього важко знайти й у постмодерністському підході, який, запроваджуючи принципово нові характеристики дихотомії «елітарне» – «масове» і стверджуючи, що в сучасному соціумі розмивається межа між масовою та елітарною культурою [3, с. 282], все одно не відмовляється від протиставлення масового й елітарного. Отже, якщо з філософського погляду все більш-менш зрозуміло (наскільки це взагалі можливо з огляду на різні підходи), то

з філологічного погляду лишається ще чимало питань, оскільки феномен мови масової культури поки ще не зацікавив науковців так, як феномен власне самої масової культури.

Постановка завдання. Відповідно, своє завдання вбачаємо у тому, щоби спробувати внести певну ясність у те, чим є мова масової культури і чи протистоїть вона (так само, як і власне масова культура) якомусь «високому», «елітарному» явищу. Отже, відштовхуючись від опозиції

масова культура ≠ висока (елітарна) культура,

маємо на меті довести чи спростувати наявність опозиції

мова масової культури ≠ літературна мова.

Нижче спробуємо розглянути можливі варіанти співвідношення між літературною мовою і мовою масової культури. На нашу думку, вони такі:

1) зв'язки тотожності (мова масової культури – це і є літературна мова);

2) зв'язки включення (мова масової культури є складовою літературної мови);

3) зв'язки протилежності (мова масової культури утворює опозицію до літературної мови).

Виклад основного матеріалу. Теоретично ми матимемо змогу стверджувати, що явища мови масової культури і літературної мови тотожні, якщо їхні характеристики збігаються на всіх рівнях мовної системи. Отже, якщо фонетичні, лексичні, морфологічні та синтаксичні характеристики мови масової культури такі самі, як і в літературній мові, то це єдиний феномен. І, відповідно, навпаки: якщо на всіх мовних рівнях ми спостерігатимемо опозицію, то ці два явища виявляться протилежними. Якщо ж характеристики мови масової культури збігатимуться з ознаками, скажімо, певного функціонального стилю, територіального чи соціального діалекту, то це означатиме, що вона є складовою літературної мови. Для того, щоби зробити наш аналіз максимально об'єктивним, за матеріал візьмемо дві абсолютно різні національні мови – українську і японську (це особливо стане нам у пригоді під час розгляду синтаксичних характеристик літературної мови та мови масової культури, адже, наприклад, японська мова, на відміну від української, має дуже жорстку синтаксичну будову). Отже, що спостерігаємо у царині фонетики? Для ілюстрації фонетичних зрушень у мові масової культури ми звернулися до матеріалу українських та японських розважальних телешоу. Наведемо кілька уривків мовлення цього розважального телепродукту (для цього ми переглядали популярні телевізійні шоу

на ресурсі Youtube і зробили з них вибірку, записавши текст на слух):

Я зара більше не на клоуна пахож, а на дресі-рованого, але дуже голодного лева.

А шо я віноват, шо моя прафесія не пользується спросом?

Шоб мені перестали пасобіє платить? Чи ти забула, шо пасобіє – то велика стаття нашого сімейного бюджету?

І воциє, Юля, поки сіділа, заробила сто вісім-десят тищ.

Михайло Іванич, так то ж ви сказали на комбайнах на перегонки гоняти.

Кстаті, геніальна ідея! Правда, до того моменту, поки ми їх в ставку не втопили.

Ну, давайте скажем, шо комбайни перетворилися в трансформерів, і вони полетіли на свою планету!

У нас так вся техніка з ферми порозліталась по своїм планетам. Вони вже скоро почнуть електрочайнікі привязувать, шоб ті нікуди не полетіли.

Слухайте! А давайте, тіпа, візьмемо і нОві комбайни купим? Гроші ж є?

Альона, я тіки шо розщитався. Фатограф – сім тисяч. Лімузін – двінадцять. Міланські гОлубі – двадцять шість шістсот.

わかんない! Не знаю!

すげ! おおお! いいの! Круто! О-о-о-о! ОК!

A: やっぱり 会いたいの? То хочеш зустрітися все-таки?

B: べつ に、会いたいことなんかないよ! あ のっ ばか 男! *Несс, ти шо! Він же дурбецало!*

A: そっか. А-а?

B: そう だよ。もう っせ いっせ い してるよ。

Угу. Мені вже пофіг (у перекладі ми використали компенсацію задля відтворення оригінальної просторічної атмосфери, створеної за рахунок ненормативної вимови низки слів).

У наведених уривках спостерігаємо явне відхилення від фонетичних норм літературних української та японської мов. Так, у японськомовному масово-культурному матеріалі наявні редукція, асиміляція й назалізація звуків, характерна для просторічного мовлення, а не літературної вимови: わかんない [wakannai] замість літературного わからない [wakaranai], すげ [suge] замість літературного すごい [sugoi]. Окрім цього, спостерігаємо подвоєння приголосних звуків ([uappari], [bbetsu], [sokka], [sseissei]), яке можна віднести до емпатичної артикуляції, притаманної побутовому мовленню та просторіччю. Щодо українськомовного матеріалу, то в ньому

наявна ціла низка фонетичних зрушень, які грубо порушують норми української літературної мови і «підганяють» вимову окремих слів до російськомовного стандарту: ненормативне пом'якшення приголосного звука перед звуком [e] всередині слова (дресірованого, прафесія, геніальна, ідея, техніка, електрочайнікі); перехід [o] в [a] у ненаголошеній позиції (прафесія, фатограф); ненормативний наголос за російським зразком (вісімдесят, нОві, гОлубі); редукція за російським зразком (Іванич, тищ). Такі відхилення від фонологічних норм за зразком іншої мови мають назву фонологічної інтерференції та є ознакою просторіччя [8, с. 42]. Окрім цього, у матеріалі повсякчас чуємо просторічне «шо» замість нормативного «що». Отже, на фонетичному рівні мова масової культури однозначно нетотожна літературній мові.

Якщо говорити про лексичний рівень, то наведений вище українськомовний (якщо його взагалі можна назвати українськомовним) ілюстративний матеріал теж є доволі показовим – у ньому у великій кількості наявний чужомовний елемент. Додамо до нього ще трохи японськомовного матеріалу (цього разу нехай це будуть уривки з модного журналу Cosmopolitan Japan):

アイライナーやアイシャドウ、リップやチーク、コンシーラーなど、様々な用途に使える マルチペンシル。なめらかなテクスチャーで、どんなパーツにも繊細なメイクが可能に。カラーは全25色、テクスチャーは5タイプと、ラインナップの豊富さも高ポイント。気分に合わせてチョイスして! 目もと、チーク、リップ、ボディとマルチに活躍するスティック。肌の上でクリームからパウダーに変化し、透明感やきらめきのアクセント、立体感やハイライト効果を発揮! 透明感のある仕上がりだから、どんな肌色にも馴染むのがGOOD。デイリーユースはもちろん、旅行に出かけるときの お供にも Айлайнер та айшедоу, lip і чік, консилер тощо – цей малтпенсіл має безліч застосовань. Завдяки гладенькій тексча мейк можливий на будь-яких партс. Кала загалом 25 кольорів, тексча має 5 тайпів, високим пойнттом також є багатство лайнапу. Зроби свій чойс за своїм смаком! Стік для малті застосовань – очі, чік, ліп, боді. На шкірі змінюється від крему до паудеру, прозорий чи блискучий ексент, демонструє тривимірний ефект чи ефект хайлайту! Завдяки прозорому фінішу GOOD приспосовується до будь-якого тону шкіри. Підходить і для дейлі юзу, і для подорожей.

クイック & イージー に メイク! Квік та ізі мейк! (для показовості у перекладі ми навмисне

залишили англіцизми там, де вони були в оригіналі).

Отже, чи відповідає лексичний рівень мови масової культури лексичним нормам мови літературної? Очевидно, що ні. І в українській, і в японській мові масової культури спостерігаємо засилля невмотивованих запозичень. Ясна річ, що і природа, і причини їхнього проникнення до мови масової культури будуть різні: в українській мові масової культури це здебільшого росіянізми, у японській – англіцизми; однак в обох мовних матеріалах чужомовний лексичний елемент підтримує лексичні норми мов і чітко протиставляє мову масової культури й літературну мову на рівні словникового складу.

Погляньмо тепер, чи можемо ми констатувати спільність морфологічних та синтаксичних характеристик мови масової культури та літературної мови. Отже, повернімося знову до наведених уривків з українських розважальних телешоу. Порушення мовних норм на морфологічному рівні є різноплановими: гібридні слова «*пользується*», «*привязувать*», «*помятаю*», «*розицтався*»; нехтування кличним відмінком; калькування з російської мови конструкції «*давайте скажем / візьмемо*» замість питоми української закличної форми «*скажімо / візьмімо*»; вживання невластивих українській мові закінчень «*по своїм планетам*», «*скажем*», «*привязувать*» тощо). Якщо розглядати це явище загалом, то перед нам постає суржик, який абсолютно не співвідноситься з літературною українською мовою. І такі зрушення на фонетичному, лексичному й морфологічному рівні притаманні багатьом жанрам сучасної української масової культури. Візьмімо за приклад хоча б тексти популярних сучасних пісень:

Гей, гона-гона, дєвушки, ай лов'ю, / Давайте, дівчата, займатися любов'ю! / Гей, гона-гона, дєвушки, ай лов'ю, / Давайте, дівчата, займатися любов'ю-у! / Гей, гона-гона! (Дзідзьо);

Галя хоче бути доктором, / А Люда – директором хвабрики. / А Петя хотів бути шохвером, / Тільки в нього немає прав. / А Ваня ніким не хоче бути. / Він хоче бути пілісосом. / А мама набила його по руках / І пілісос заховала в шкаф (ТІК);

У тебе безліч гламурних штучок, / І gotta щільний гастрольний графік. / Панір втомився від авторучок, / Не каділак я придбав, а рафік. / Зцапала, злапала, спутала, / Я взагалі не виступаю, вдома / Я сижу вяжу, хаваю бутери, граюся в шутери, / Я дівіді не вимикаю і за навастіамі не слєжу (Бумбокс).

Навіть у тому масово-культурному продукті, що не експлуатує суржик, а є українськомовним,

спостерігаємо відхилення від літературної української мови, наприклад, в одному з телешоу ми почули ненормативні:

– «*нічого собі!*» (калька з російського «*ничего себе!*»), правильний відповідник – «*отакое!*»);

– «*відправив*» у невластивому українській мові значенні «*надіслав*», яке притаманне тільки російській (у літературній українській «*відправляють*» лише службу у церкві, але ніяк не листи);

– «*в результаті*» (порушення норм чергування у/в);

– «*діоксид сірки*» (росіянізм замість літературного українського «*діоксид*»);

– «*в тому-то і справа*» (ненормативний вислів-калька російського «*в том-то и дело*», якому в українській мові відповідає вислів «*у тім-то й річ*»);

– «*щ'о*» у ненормативній вимові (м'яка вимова /щ/, притаманна російській мові, на відміну від твердої /шч/ в українській) [4, с. 119].

Приклади кальок і мовних штампів за зразком російської мови є надзвичайно частотними в українській масово-культурній продукції, що знову-таки підштовхує нас до міркувань про підміну літературної мови її просторічним варіантом у масовій культурі.

Але повернімося до морфологічного рівня і японськомовного матеріалу. Тут мові масової культури також притаманні риси морфологічної гібридизації, які порушують норми літературної мови:

まず選んだのは「ダメージジーンズ×白Tシャツ」にネイビーのロングコートを取り入れて、ラフな組み合わせをコートでカジュアルアップさせたスタイル。– у реченні вжито мішані одиниці *ネイビー* (утворення родового відмінку іншомовного іменника *ネイビー* (*navy*) за рахунок додавання до нього японського відмінкового суфікса – *の*), *ラフ* (творення гібридного напівпредикативного прикметника через додавання до іншомовного прикметника *ラフ* (*tough*) питоми японського прикметникового суфіксу – *な*), *カジュアルアップ* (утворення каузативного стану дієслова за рахунок приєднання до запозичених слів *カジュアルアップ* (*casual up*) японського дієслівного суфіксу – *する* у формі каузативу);

フードマイスターの村山彩さんおすすめの、今すぐ買って常備しておきたいヘルシーおやつをご紹介します。自分用にストックしておくもよし、フィットな友達へのギフトにとしても喜ばれるはず! – дієслово гібридного морфологічного типу *ストック* (stock) та японського дієслівного суфіксу – *する*, плюс напівпредикативний

прикметник *フィットな*, утворений за вказаною вище моделлю;

じゃ、A、Bと決定いたしました。それでは、お二人も両尻に三回のキスして! – в уривковій телешоу наявний морфологічний гібрид *キスして* – дієслово, утворене від запозиченого англійського іменника *キス* (*kiss*) та питомо японського дієслівного суфіксу.

Отже, і в українськомовному, і в японськомовному матеріалі спостерігаємо явище морфологічної гібридизації, яке не має нічого спільного з літературною мовою і, на нашу думку, підриває культуру мови. Недаремно ж Л. Масенко негативно оцінює мовну гібридизацію, вказуючи, що вона призводить до втрати орієнтирів у відчутті рідної мови, нерозрізнення і, як наслідок, змішування різних мовних систем [5, с. 72].

Насамкінець проаналізуємо масово-культурний мовний матеріал на предмет його відповідності синтаксичним нормам літературної мови. Для цього розглянемо текстові фрагменти з українських та японських телешоу і поп-пісень:

—いつも花屋さんが特別にすすめてくれる花は何? *Квітка, яку завжди особливо рекомендує квітникар?*

—押し花! *Гербарій із квітів!*

—天然炸裂や... *Природний вибух...*

—答えをどうぞ! *Відповідь, будь ласка!*

—この花をカーネーション! *Цю квітку – гвоздика!*

—誰が駄洒落言えゆーた...

Хто пожартував...

—答えをどうぞ! *Відповідь, будь ласка!*

—「すすめる」ことだからスイセンだよ。 *Це нарцис, бо від слова «радити»* (прим.: у японській мові ці слова омофонічні).

— *Рівенько спинку тримай! Спинку! Спинку! Так! Хто леді? От, маладець! А я вже мав робити за тебе?*

— Прикольно, да? Дуже класно!

— Поняв?

— Ща зажжом, мала! Ми зможемо!

— Якщо ти так настроєний, то...

— あ、これよ。これ。。。 *A, оце. Оце...*

— それを付けて。 *Прикріпи це.*

— これを付けて? *Прикріпити це?*

— あ! *A!*

— これを付けて。はい、しょう。 *Прикріпити це.*

Так, зробімо.

— これこれこれ。 *Це-це-це.*

— ああああ! *A-a-a-a!*

— あ〜食うた!! *あかん、あかん! A – їсть!*

Небезпечно, небезпечно!

— 取り返して、師匠! *Поверни, майстре!*

— すごい、すごい! *Круто, круто!*

— はい、はい。 *Так, так.*

— 乳首持ってって、乳首持ってって! *Тримай соски, тримай соски!*

— 乳首! 乳首! *Соски! Соски!*

— そうそうそうそう! 「ムー」って言って、「ムー」って! *Так-так-так-так! Кажу «му», «му»!*

— ムー! *Му!*

— *Короче, сонця затменіє;*

— *Супер-пупер*

Модні тачки

Свіжий подих твоєї і моєї жвачки

Смайли...;

— *Альо, гараж, дівчата! Ми їдемо на море!*

— *Не в Турцію, Єгипет, а наш адрес – ЮБК;*

— *Оу-я, оу-я-я! Ялта, жєнціні і я!*

Das ist super Чингізхан,

Чорне море – океан!;

— *Цілий тиждень на роботі*

Заклопотаний в турботі.

Проаналізуємо вказані фрагменти з погляду синтаксису. Тут в око впадає насамперед частотність неповних речень, а також своєрідне «зловживання» окличними реченнями (які при цьому також можуть бути неповними). Наявність великої кількості таких речень робить мову масової культури неначе уривчастою, різкою, розмовно-фамільярною. Це особливо яскраво помітно на японськомовному матеріалі, адже в нормативній японській мові в кінці кожного речення завжди стоїть присудок (дієслівний, прикметниковий чи у формі зв'язки в іменному реченні), а його опущення є відхиленням від норми, сильним стилістичним виразним засобом, зловживати яким не прийнято. Те саме можна сказати і про окличні речення, які японській мові загалом не притаманні (навіть окличний знак з'явився серед знаків пунктуації відносно нещодавно під впливом європейських мов; його вживання обмежене здебільшого белетристикою). Що стосується української мови, то вона, звісно, має вільнішу синтаксичну будову, ніж японська, однак і тут засилля неповних речень усе-таки не є природним. Отже, з погляду синтаксису ми теж не можемо ототожнювати літературну мову і мову масової культури.

Виходить, що ці два феномени не однакові на всіх мовних рівнях. Чи можна їх протиставити? Чи все-таки краще розглядати мову масової культури як один із функціональних (як варіант, соціальних) різновидів літературної мови? Ми все-таки більше схилиємося до першого варіанту. По-перше, вказані вище фонетичні, лексичні та граматичні характеристики мови масової культури багато в чому нагадали нам просторіччя. Як

вказують автори підручника «Сучасна українська літературна мова», просторіччя виходить за межі літературної мови [7, с. 72], отже, за такою логікою виходить, що і мова масової культури теж стає в опозицію до мови літературної. По-друге, якщо екстраполювати філософський підхід до протиставлення високої та масової культури на літературну мову і мову масової культури, то побачимо, що ми теж можемо їх протиставити за цією самою логікою. Так, на думку Ф.Р. Лівіса, висока культура – це культура меншості, й зовсім небагато людей здатні її продукувати чи споживати; натомість масова культура – це (логічно) культура більшості, що володіє гіпнотичним впливом на маси [1, с. 55]. А тепер спробуємо замінити у цьому твердженні вислови «висока культура» й «масова культура» на «літературну мову» і «мову масової культури» відповідно. Як нам видається, сутність твердження від цього не змінюється: дійсно, чи багато людей здатні розмовляти шаблонною літературною мовою?

Гадаємо, що навіть не всі фахівці-філологи стежать за дотриманням мовного канону в усіх сферах життя. Чи володіє мова масової культури гіпнотичним впливом на маси? На нашу думку, так, адже, наприклад, англійські слова діють на японців як своєрідний сигнал чогось модного, прогресивного і молодіжного [9, с. 17]; недаремно ж їх так люблять експлуатувати маркетологи у рекламі. Про сугестивний потенціал суржику також уже сказано чимало [5, с. 106].

Висновки. Отже, як логічний висновок із наших міркувань вважаємо за можливе висунути гіпотезу про те, що мова масової культури перебуває в опозиції до літературної мови так само, як і сама масова культура протистоїть культурі високій, елітарній. Безперечно, феномен мови масової культури потребує глибшого наукового осмислення у контексті, зокрема, остаточного визначення його соціальної й функціональної природи, а також з'ясування системності чи асистемності його характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гундорова Т. Висока культура і популярна культура: слов'янський контекст. *Слово і Час*. 2008. № 9. С. 52–63.
2. Домбровська М. Дефініції «масової літератури». *Слово і час*. 2005. №11. С. 54–65.
3. Дружинець М. І. Масова культура: підходи до вивчення та напрямки теоретичного осмислення. *АРТ платФОРМА*. 2020. Вип. 1. С. 277–292.
4. Комарницька Т. К. Гібридизація і вульгаризація мови у телевізійних жанрах масової культури як виклик мовній політиці України. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 24, том 1. С. 114–121.
5. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 135 с.
6. Мельник І. В. Механізми державного регулювання інформаційних та масовокультурних впливів на ціннісні орієнтири соціуму в контексті гібридної війни. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. Механізми публічного управління*. 2020. Том 31 (70), № 4. С. 76–80.
7. Пономарів О. Д., Різун В. В., Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 400 с.
8. Товстенко Р. В. Фонетичні особливості українського просторіччя. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Випуск 27, том 3. С. 41–46.
9. Dougill J. Japan and English as an alien language. *English Today*. 2008. Vol. 24, No. 1/2008. P. 18–22.
10. Macdonald D. Against the American Grain. / New Introduction by John Simon. New York : A Da Capo Paperback, 1983. 75 p.
11. 片岡栄美. 社会階層と文化的再生産. 理論と方法 (*Sociological Theory and Methods*). 1992. Vol.7, No.1. P. 33–55.